

بسمه تعالی

راهنمای گزارش دهی مسؤلیت اجتماعی شرکت / سازمان بر اساس استانداردهای GRI:2018

(جهت تدوین گزارش های پایداری شرکت ها و سازمان های فعال در صنعت نفت ایران)

تهیه و تدوین:

هوشنگ فضلی - محسن انصاری

(زیر نظر مشاور اجتماعی وزیر نفت)

تاریخ بازنگری: آذر ماه ۱۳۹۷

شماره بازنگری: ۰۵

فهرست مطالب

سیاستهای کلی مسئولیت اجتماعی و گزارش پایداری شرکت در صنعت نفت	۳
۱. مقدمه	۴
۲. اصول / معیارهای گزارش دهی	۵
۳. ساختار گزارش	۷
۳,۱. سرفصل‌های عمومی	۷
۳,۲. سرفصل‌های ویژه (شاخص‌های عملکردی)	۱۱
۳,۲,۱. شاخص‌های مسئولیت اجتماعی شرکت / سازمان در قبال کارکنان - مشتریان	۱۲
۳,۲,۲. شاخص‌های مسئولیت اجتماعی شرکت / سازمان در قبال جوامع محلی	۱۳
۳,۲,۳. شاخص‌های مسئولیت اجتماعی شرکت / سازمان در قبال محیط زیست	۱۵
۴. استانداردها و ماخذها	۱۹
۵. پیوست ها	۲۱

سیاستهای کلی مسئولیت اجتماعی صنعت نفت

با توجه به وجود چالش های اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی در مناطق نفتی و مطالبات روز افزون ذینفعان متعدد، طراحی و استقرار سیستم مدیریت یکپارچه مسئولیت اجتماعی شرکت و گزارشدهی اقدامات مرتبط می‌بایست به گونه ای صورت پذیرد که به پرهیز از صرف هزینه های گزاف با نتایج حداکلی انجامیده و به تحقق موارد ذیل منجر گردد:

- کمک به تقویت زیرساخت ها و امکانات رفاهی در مراکز جمعیتی (اعم از شهر و روستا) واقع در مناطق عملیاتی صرفا از طریق دستگاه ها و سازمان های اجرایی ذیربط (بگونه ای که منافعی وظایف ذاتی سازمان های مذکور نباشد).
- بستر سازی جهت افزایش انگیزه کارکنان برای کار و زندگی در مناطق عملیاتی و تعامل مطلوب با ساکنان جوامع محلی، کاهش فاصله اجتماعی و نابرابری های فاحش میان آنان و افزایش رضایتمندی در مناطق.
- کمک به شکل گیری یا تقویت معیشت پایدار ساکنان جوامع محلی از طریق توانمندسازی آنان، توسعه زنجیره تامین تدارکات و نظایر آن.
- زمینه سازی برای مشارکت سه ضلع صنعت نفت، مردم و دستگاه های حاکمیتی در برنامه های مسئولیت اجتماعی صنعت نفت در مناطق عملیاتی.
- بهره گیری از پتانسیل های سازمان های غیردولتی (NGOs) فعال در حوزه های اجتماعی، فرهنگی و محیط زیستی در طراحی و اجرای برنامه های توسعه محلی و منطقه ای.
- کاربرست پیوست های اجتماعی - فرهنگی و محیطی زیستی در پروژه های مصوب صنعت نفت به منظور پیاده سازی استراتژی های پیشگیرانه در کاهش و رفع تاثیرات و پیامدهای سوء بر جوامع محلی و محیط زیست پیرامون تاسیسات صنعت نفت.
- بستر سازی جهت تبادل خرده فرهنگ های بومی و غیر بومی و کمک به حفظ فرهنگ بومی - محلی و تقویت آن.
- کمک به حفظ منابع طبیعی، تنوع زیستی، اکوسیستم های حساس موجود در مناطق نفتی.
- کمک به ایجاد انگیزه برای سرمایه گذاری خارجی در صنعت نفت کشور از طریق اطلاع رسانی، انتشار گزارشهای مسئولیت اجتماعی شرکت و تعامل با مراجع، سازمان ها و شرکتهای بین المللی.

۱. مقدمه

مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR)^۱ یکی از مفاهیم نوین در دنیای کسب و کار امروزی است که پیوند قوی با توسعه پایدار دارد و مسئولیتی است که طبق آن شرکت ها یا سازمان ها، علاوه بر وظایف سازمانی، از طریق رفتار پیشگیرانه و اصلاحی به مدیریت تاثیرات و پیامدهای ناشی از تصمیمات یا فعالیت های خود در قبال ذینفعان پرداخته و به تحقق اهداف توسعه پایدار کمک کنند. **ذینفعان عمده** عبارتند از: کارکنان و خانواده های آنان، مشتریان، تامین کنندگان، ساکنان جوامع بومی و محلی، شهروندان، سازمان ها (دولتی و غیر دولتی) و محیط زیست.

این مفهوم در صنعت نفت کشور طی سال های اخیر با اقبال شرکت ها مواجه شده و این شرکت ها به همراه وزارت نفت از جمله سازمان های پیشرو در توجه و عمل به این مفهوم به شمار می آیند. در حال حاضر، حوزه مشاور اجتماعی وزیر نفت با موضع فرا بخشی و بدون دخالت در وظایف ذاتی واحدهای سازمانی، تنها مرجع پیگیری و پیش برنده این موضوع در صنعت نفت می باشد. از جمله رویکردهای مهم این حوزه در موضوع مسئولیت اجتماعی شرکت، کمک به ساماندهی اقدامات و هزینه کردهای حمایتی شرکت ها در مناطق نفتی، کمک به کاهش یا رفع چالش های اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی ناشی از استقرار صنعت در جوامع محلی و بسترسازی جهت توسعه جوامع محلی مناطق عملیاتی در راستای تحقق توسعه اجتماعی- محیطی پایدار همپای توسعه صنعتی است.

یکی از ابزارهای مفید در حرکت به سوی مسئولیت اجتماعی شرکت، گزارش دهی است. بر این اساس، شرکت ها حسب چارچوب های ارائه شده توسط حوزه مشاور اجتماعی وزیر نفت و در قالب سرفصل هایی، اقدام به تشریح فعالیت ها و عملکرد خود در رابطه با مسئولیت اجتماعی می کنند تا علاوه بر آگاهی بخشی به ذی نفعان درونی (کارکنان، سرمایه گذاران) و بیرونی (تامین کنندگان، جوامع محلی پیرامون، محیط زیست)، چارچوبی نیز برای مقایسه عملکرد بین سازمانی در اختیار داشته باشند، و بدین ترتیب مسئولیت اجتماعی را به صورت استراتژیک و هدفمند مدیریت کرده و آن را بر پایه پاسخگویی به تغییرات اجتماعی برنامه ریزی نمایند.

بطور کلی گزارش پایداری، یک گزارش سازمانی است که در بردارنده اطلاعاتی در مورد اثرات مثبت و منفی عملکرد سازمان حول سه محور تشکیل دهنده مفهوم توسعه پایدار، یعنی اقتصاد، محیط زیست و جامعه می باشد و از این طریق سبب تقویت گفت و گو بین سازمان و ذی نفعان درونی و بیرونی و تاثیرگذاری بر ادراک آنها از سازمان می شود. این گزارش ها معمولاً بطور منظم (معمولاً سالانه) و داوطلبانه تهیه و منتشر می شوند.

در این راهنما سعی شده است بر اساس **قابلی ساده**، برخی موضوع ها و شاخص های مسئولیت اجتماعی شرکت در پرتو آخرین نسخه چارچوب گزارش دهی (GRI)^۲ (موسوم به استانداردهای گزارش دهی) و نیز موضوع های نظامنامه

1 Corporate Social Responsibility

2 Global Reporting Initiative

مسئولیت اجتماعی صنعت نفت تدوین گردد، تا شرکت ها (کارفرمایی و پیمانکاری) بتوانند از طریق سازوکارهای مسئولیت اجتماعی خود (نظیر کمیته CSR) و با اخذ داده ها و اطلاعات لازم از واحد های مختلف شرکت/ سازمان نسبت به گزارشی مسئولیت اجتماعی خودشان (گزارش پایداری) اقدام نمایند.

۲. اصول/ معیارهای گزارش دهی

گزارش دهی فعالیت های مسئولیت اجتماعی بایستی با در نظر داشتن اصول زیر صورت پذیرد، این اصول، معیارهای ارزیابی گزارش های پایداری شرکت ها خواهد بود:

● **موضوع های اساسی مسئولیت اجتماعی شرکت:** گزارش بایستی شامل جنبه هایی باشد که تاثیرات مهم شرکت بر ابعاد اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی یا اثرات آن بر تصمیم ها و ارزیابی ذینفعان را انعکاس دهد. این موضوع ها همان اثرات قابل توجه فعالیت و پروژه های شرکت بر ذی نفعان می باشد. کارکنان، مشتریان، تامین کنندگان، افراد جامعه، گروه های اجتماعی و محیط زیست از جمله ذینفعان مهم شرکت/ سازمان هستند. در تعیین تاثیرات شرکت بر ذینفعان یا تاثیرات ذینفعان بر شرکت (تعیین موضوع های اساسی شرکت)، از جمله فاکتورهای زیر را می توان مد نظر قرار داد:

- تغییرات آب و هوایی، آلودگی هوا، آلودگی منابع آب، اعتیاد، نابرابری اقتصادی و نظایر آن در محیط و جامعه.
- منافع و انتظارات ذینفعان (بویژه کارکنان و سهامداران).
- منافع و موضوع های فراگیرتر ناشی از ذینفعانی همچون: تامین کنندگان، جوامع محلی، گروه های آسیب پذیر و سازمان های غیر دولتی که ممکن است شرکت بر آنها تاثیر گذاشته یا تاثیر پذیرد.
- موضوع های و چالش های مهم آتی مرتبط با فعالیت شرکت که از سوی همتایان یا رقبا مطرح می شوند و ممکن است بر شرکت و فعالیت آن اثر گذار باشند.
- قوانین، مقررات و توافقات داخلی و بین المللی که برای شرکت و ذینفعانش دارای اهمیت بوده و ممکن است بر آنها تاثیر بگذارد.
- لازم است شناسایی تاثیرات و تعیین موضوع های اساسی از طرق زیر صورت گیرد:
 - انجام پژوهش های علمی.
 - بررسی گزارشات مردمی، نظرات کارشناسی و متخصصین و امثال آنها با روش های علمی.

- **ارتباط موضوع های اساسی با شاخص ها:** گزارش باید مشخص کننده ارتباط میان شاخص های عملکردی با موضوع های اساسی پایداری (موضوع های اساسی مسئولیت اجتماعی شرکت) باشد. شاخص های عملکردی در سه بخش اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی مطرح بوده و اقدام های مسئولیت اجتماعی شرکت در چارچوب آنها گزارش می شود.
- **کامل بودن:** گزارش باید دربرگیرنده موضوع های اساسی و مرزها یا قلمروهای آن موضوع های در ابعاد اقتصادی، محیط زیستی و اجتماعی باشد، بطوری که بقدر کافی تاثیرات مهم شرکت/ سازمان در ابعاد فوق الذکر را انعکاس داده و ذینفعان را قادر به ارزیابی گزارش عملکرد سازمان در دوره گزارش دهی کند.
- **صحت و دقت:** گزارش می باید بقدر کافی از «صحت اطلاعات» برخوردار بوده و با «جزئیات» برای ذینفعان بیان شده باشد تا آنها بتوانند گزارش عملکرد شرکت/ سازمان را بدرستی ارزیابی کنند.
- **توازن:** گزارش بایستی بیانگر هر دو جنبه مثبت و منفی عملکردها و تاثیرات شرکت/ سازمان در قبال ذینفعان باشد تا امکان ارزیابی مستدل کل عملکرد را فراهم کند.
- **شفافیت:** گزارش باید برای ذینفعان استفاده کننده از اطلاعات قابل دسترسی بوده و برای آنان قابل درک باشد.
- **قابلیت مقایسه:** گزارش بایستی به گونه ای ارائه گردد، که تغییرات عملکرد شرکت/ سازمان را در **گذر زمان** نشان داده و امکان **مقایسه با گزارشات دیگر سازمان ها** را نیز داشته باشد.
- **قابلیت اعتماد:** بایستی در گزارش نحوه گردآوری، ثبت و تحلیل اطلاعات و فرآیندها با ارائه مستندات لازم بگونه ای بیان شود که در معرض آزمون (ارزیابی) قرار گرفته و کیفیت و اهمیت آن اثبات شود.
- **به موقع بودن:** گزارش باید بر اساس یک برنامه منظم ارائه گردد تا در گذر زمان در دسترس ذینفعان قرار گرفته و آنان را از تصمیمگیریهای شرکت/ سازمان آگاه سازد.
- **انسجام:** مطالب و بخشهای مختلف گزارش بایستی با یکدیگر دارای ارتباط منطقی، همخوانی و رعایت توالی موضوعی باشد.
- **نوآوری و خلاقیت:** گزارش بایستی نوآوری های احتمالی مربوط به فعالیت ها/ پروژه ها را بیان کند. گزارش همچنین می تواند از لحاظ شکلی و چینش محتوا و مطالب دارای خلاقیت و نوآوری باشد.
- **شناسایی و معرفی ذینفعان:** گزارش باید ذینفعان مورد نظر شرکت/ سازمان را معرفی و نوع ارتباط شرکت با آنها را بیان کند. ذینفعان موجودیتها، گروهها و افرادی هستند که تحت تاثیر فعالیتها، تولیدات و خدمات شرکت/ سازمان گزارش دهنده قرار گرفته یا کسانی هستند که اقدام های آنها توانایی سازمان برای اجرای موفقیت آمیز استراتژی ها و رسیدن به اهدافش را تحت تاثیر قرار دهد.

● **تعدد شاخص‌های عملکرد:** عملکرد شرکتها در زمینه مسئولیت اجتماعی بایستی در قالب شاخصهای عملکردی مطرح در این راهنما، که در بخش شاخص‌های ویژه (شاخص‌های عملکردی) آورده شده و جزو اولویتهای مسئولیت اجتماعی صنعت نفت می باشد، گزارش گردد. در صورتی که شرکتی دارای اقدام‌ها یا فعالیت‌های دیگر و مرتبط با شاخص‌هایی فراتر از شاخص‌های عملکردی فوق‌الذکر باشد، (به شرط ارتباط با موضوع‌های اساسی و داشتن نتایج مهم) مجاز است به گزارش آن‌ها بپردازد. در این باره شرکت می تواند به استانداردهای اصلی (GRI 2018) مراجعه و شاخص‌های مورد نظر را انتخاب کرده و عملکرد خود را در ساختار گزارش بیان نماید.

۳. ساختار گزارش

گزارش پایداری شرکت بایستی در راستای ساختار این راهنما و با رعایت توالی بخش‌های موجود در آن تدوین گردد. این بخش‌ها بطور کلی در دو سرفصل زیر و تحت عنوان **سرفصل‌های عمومی** و **سرفصل‌های ویژه (شاخص‌های عملکردی)** ارائه شده اند:

۳,۱. سرفصل‌های عمومی

این بخش بصورت عمومی در گزارش‌های پایداری تمام شرکت/ سازمان‌ها قابل ارائه می باشد، و حاوی اطلاعات عمومی درباره شرکت/ سازمان بوده و دربرگیرنده موارد ذیل است:

➤ شناسنامه گزارش

این بخش، شامل موارد زیر است:

- دوره گزارش دهی (فصلی، سالانه، دو سالانه و سایر)
- اطلاعات تماس با مرجع پاسخگویی مربوط به گزارش

➤ بیانیه مدیرعامل یا خط مشی شرکت/ سازمان در خصوص موضوع پایداری و مسئولیت اجتماعی

در این بخش معمولاً به خط مشی‌ها و سیاست‌های مرتبط با موضوع‌های پایداری و مسئولیت اجتماعی پرداخته می‌شود که برای شرکت اهمیت داشته و شرکت به آنها توجه می‌کند.

➤ معرفی شرکت

- نام شرکت/ سازمان
- پیشینه: در این بخش پیشینه و سابقه فعالیت شرکت بیان می‌گردد.

- زمینه فعالیت: زمینه فعالیت، تولیدات و محصولات تولیدی شرکت / سازمان به طور اختصار در این بخش تشریح می شود.
- حوزه جغرافیایی: در این بخش حوزه های جغرافیایی و پراکندگی تاسیسات و تجهیزات شرکت / سازمان و گستره توزیع محصولات تولیدی یا خدمتی شرکت، همچنین تعریف مناطق عملیاتی مهم ارائه می گردد.
- ساختار سازمانی شرکت / سازمان: شامل سطوح و رده های سازمانی شرکت می شود.
- عضویت در سازمان ها و معاهدات: در این بخش عضویت شرکت / سازمان در انجمن ها، سازمان ها و معاهدات ملی و بین المللی: بویژه در انجمن ها، سازمان ها و معاهدات مرتبط با مسئولیت اجتماعی شرکت / سازمان مد نظر می باشد.
- چشم انداز (Vision) مسئولیت اجتماعی شرکت
- ماموریت (Mission) در زمینه مسئولیت اجتماعی شرکت
- اهداف مسئولیت اجتماعی شرکت
- استراتژی یا استراتژی های تحقق مسئولیت اجتماعی شرکت
- استانداردهای مدیریتی استقرار یافته مرتبط یا همراستا با مسئولیت اجتماعی شرکت
- دستورالعمل ها و آیین نامه های مرتبط با مسئولیت اجتماعی شرکت

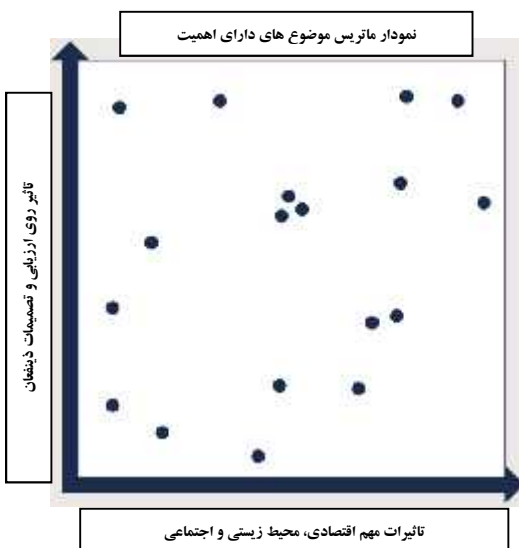
➤ موضوع های اساسی پایداری و محدوده آنها

در این بخش تاثیرات مهم (مثبت و منفی) فعالیت های شرکت / سازمان و محدوده آنها هم بر اقتصاد، محیط زیست و اجتماع و هم بر ارزیابیها و تصمیمات ذی نفعان (کارکنان - مشتریان، جوامع محلی و محیط زیست) بیان می گردد. این تاثیرات بستر تعیین موضوع های اساسی پایداری هستند که شرکت / سازمان به آنها توجه نشان می دهد.

لازم است تاثیرات مذکور تحلیل و در نهایت در قالب نمودار ماتریس موضوع های دارای اهمیت ارائه شود (شکل روبرو) و تاثیرات هر حوزه و همچنین ذینفعان تاثیر پذیر مرتبط مشخص و اولویت بندی گردد. بخش مربوط به موضوع های اساسی پایداری و محدوده آنها، بخش کلیدی چارچوب گزارش پایداری است. موضوع های اساسی مسئولیت اجتماعی شرکت باید با تحقیق و بررسی و شناخت عمیق تاثیرات فعالیت شرکت با مشارکت ذینفعان تعیین گردد.

➤ ذی نفعان

معرفی ذی نفعان یکی دیگر از بخش های اساسی گزارش می باشد، چرا

که پرداختن به انتظارات و دغدغه‌ها و نحوه ارتباط با آنها، نشان دهنده سیاست‌ها و رویکردهای شرکت در قبال آنهاست. لذا در این بخش بایستی به ذی‌نفعان درونی و بیرونی شرکت پرداخته شود:

- بیان سازوکار شناسایی و تحلیل ذی‌نفعان شرکت / سازمان و همچنین معرفی ذی‌نفعان (نظیر: پیمانکاران، مشتری‌ها، کارکنان، سازمان‌های مردم‌نهاد، ساکنین جوامع محلی، سهامداران، سرمایه‌گذاران و غیره).
- معرفی ذی‌نفعانی که در فعالیتهای مورد نظر شرکت (تصمیم‌گیری‌ها، پروژه‌ها، ارزیابی‌ها و غیره) دخالت و مشارکت دارند. همچنین بیان معیارهای شناسایی و انتخاب این دسته از ذی‌نفعان.
- معرفی دستورالعمل یا ضوابط شرکت / سازمان برای دخالت دادن ذی‌نفعان (شامل موارد دخالت برحسب نوع و گروه‌های ذینفع) و تعیین اینکه آیا ذی‌نفعان بویژه در فرآیند تهیه گزارش پایداری شرکت / سازمان نیز دخالت دارند یا خیر؟
- تعیین نوع و میزان مشارکت ذی‌نفعانی که در فعالیتهای مورد نظر شرکت دخالت دارند.
- معرفی مشوق‌ها و انگیزش‌ها برای مشارکت ذی‌نفعان فعالیتهای مورد نظر شرکت.
- تعیین منافع حاصل از مشارکت ذی‌نفعان.

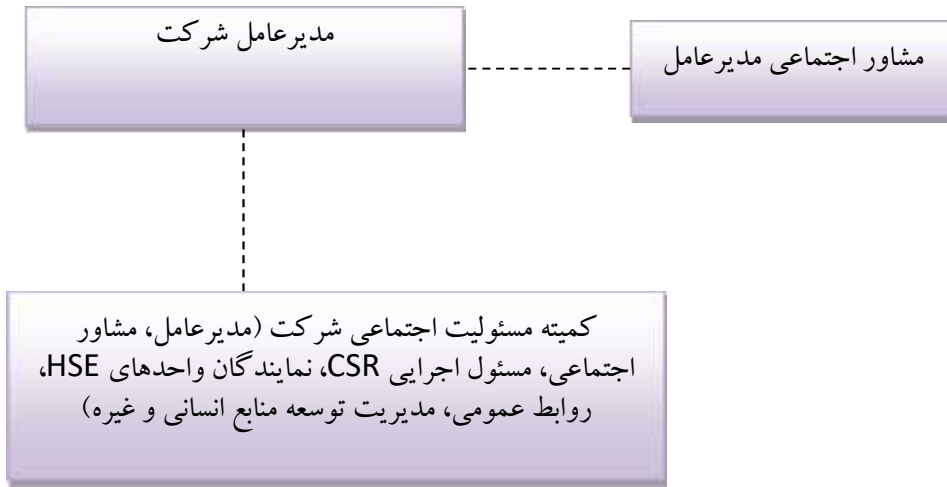
➤ حاکمیت شرکت / سازمان

یکی از ویژگی‌های مهم حاکمیت شرکت / سازمان برخورداری از آگاهی و نگرش مثبت نسبت به مسئولیت اجتماعی شرکت می‌باشد. بدنه حاکمیتی شرکت (هیئت مدیره و مدیرعامل) می‌بایست آگاهی و دغدغه لازم برای توجه و عمل به این نوع مسئولیت را داشته و کلیت سازمان خود را درگیر موضوع نمایند. در واقع، حاکمیت شرکتی اصلی‌ترین و قوی‌ترین موتور محرکه مسئولیت اجتماعی شرکت بوده و اساسی‌ترین عامل در توانمندسازی شرکت برای مسئولیت‌پذیری در برابر تاثیراتش همچنین یکپارچه‌سازی کامل این نوع مسئولیت در سراسر شرکت می‌باشد. مهمترین عامل موفقیت شرکت‌های پیشرو در مسئولیت اجتماعی شرکت همانا بلوغ بدنه حاکمیتی شرکت در این موضوع است.

در گزارشات پایداری شرکت بخش حاکمیت شرکت / سازمان در قالب موارد عمده زیر گزارش می‌شود:

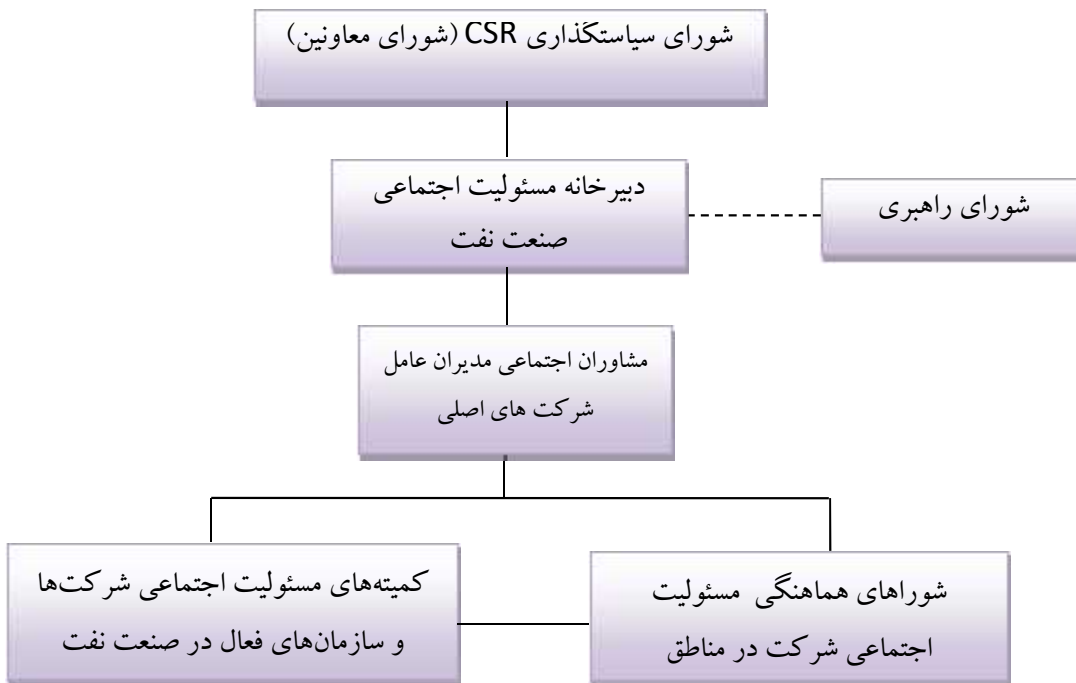
- ساختار حاکمیت و ترکیب آن (تعیین اینکه چه کمیته‌ها، واحدها یا سمت‌هایی در شرکت / سازمان وجود دارند که درباره تاثیرات فعالیت شرکت روی کارکنان- مشتریان، جوامع محلی و محیط زیست تصمیم‌گیری کرده و با ذی‌نفعان مشاوره می‌کنند) برای نمونه، ایجاد کمیته مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR) با عضویت نمایندگان واحدهای مختلف سازمان (نظیر روابط عمومی، HSE، مدیریت توسعه منابع انسانی، برنامه ریزی تلفیقی، پژوهش و فن آوری)، تعیین مشاور اجتماعی و مسئول اجرایی برنامه‌های اقدام مسئولیت اجتماعی شرکت (CSR) از جمله این ساختارها و اقدام‌های حاکمیتی است.

نمونه ساختار مسئولیت اجتماعی شرکت

وزارت نفت نیز بعنوان یک سازمان کلان براساس نظام نامه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت ساختار حاکمیتی سازمانی مرتبط با مسئولیت اجتماعی زیر را برای خود متصور است:

نمونه ساختار مسئولیت اجتماعی صنعت نفت

- همچنین در ترکیب ساختار حاکمیت وضعیت شاخص هایی مانند ترکیب جنسی، حضور گروه های اجتماعی و ذی نفعان، نماینده جامعه محلی و غیره چگونه است).

- نقش بالاترین رده حاکمیت (هیئت مدیره و مدیرعامل) در تعیین سیاست‌ها و استراتژی‌ها در خصوص تاثیرات فعالیت شرکت / سازمان روی کارکنان- مشتریان، جوامع محلی و محیط زیست).
- عملکرد بالاترین رده حاکمیت در مدیریت ریسک (شناسایی و مدیریت تاثیرات فعالیت شرکت / سازمان روی کارکنان- مشتریان، جوامع محلی و محیط زیست، همچنین مدیریت خطرات، فرصت‌ها، تعامل و گفتگو با ذی‌نفعان در این زمینه‌ها). و بازنگری در اقدامات مدیریتی و اثربخشی آنها.
- نقش بالاترین رده حاکمیت در گزارش دهی پایداری شرکت / سازمان (تعیین کمیته یا سمت رسمی که نسبت به کنترل موضوع های مهم مورد نظر شرکت در گزارش اقدام می کند).
- مشوق‌ها و پاداش‌ها (معرفی مکانیزم و سیاست‌های پاداش دهی، چگونگی لحاظ کردن نظرات ذی‌نفعان در تعیین مشوق‌ها و پاداش‌ها و نرخ تغییرات آنها).

➤ اخلاق حرفه ای

- توصیف گداهای اخلاقی و رفتاری شرکت / سازمان
- سازوکارهای درون و برون سازمانی برای اخذ مشورت درباره رفتارهای اخلاقی و قانونی و موضوع هایی که به صداقت کاری سازمان مربوط می شود.

۳.۲. سرفصل‌های ویژه (شاخص‌های عملکردی)

سرفصل‌های ویژه گزارش دهی در چارچوب اصلی GRI در برگزیده سه بعد اقتصادی (GRI 200)، محیط زیستی (GRI 300) و اجتماعی (GRI 400) می شود. اما از آنجا که رویکرد حوزه مشاور اجتماعی وزیر نفت توجه جدی به حوزه‌های کارکنان- مشتریان، جوامع محلی و محیط زیست می باشد، در راهنمای پیش رو، مهمترین شاخص‌های مرتبط با این حوزه‌ها از ابعاد یاد شده استخراج و ارائه گردیده است.

^۱. کد اخلاق و کد رفتار: کد اخلاق شامل مجموعه ارزشهایی است که نسبت به دیگر ارزشها برای سازمان در اولویت تشخیص داده شده است و باید توسط کارکنان و مدیران پیروی شوند. ارزشهایی چون صداقت در کار، پایبندی به قانون، خدمت به اجتماع، عمل به وعده، احترام به ذینفعان، حفظ اسرار، مدارا، پاسخگویی، عدالت و انصاف، بی طرفی و مانند آنها. کد رفتار نیز شامل رفتارهایی است که مطلوب سازمان است و باید در محیط کار انجام شوند. نظیر: نوع پوشش کارکنان در محیط کار، عدم استفاده از مواد مخدر، پیروی از دستورات مافوق، عدم قبول رشوه، عدم استفاده از اموال سازمان برای مصارف شخصی، گزارش دادن اعمال غیرقانونی، حفظ اسرار سازمان، عدم تبعیض نژادی یا جنسی، پیروی از قوانین و مقررات و مانند آنها. کد رفتار با توجه به ارزشهای مذکور در کد اخلاق تدوین می شود.

۳,۲,۱. شاخص‌های مسئولیت اجتماعی شرکت / سازمان در قبال کارکنان - مشتریان

این بخش به شاخص‌های عملکردی در مورد کارکنان و مشتریان مربوط بوده و اقدامات شرکت / سازمان بر حسب این شاخص‌ها را در زمینه مسئولیت اجتماعی شرکت بیان می‌دارد. در این بخش لازم است موارد زیر بیان گردد:

➤ شاخص‌های کارکنان

- الف- معرفی تاثیرات (مثبت و منفی) فعالیت شرکت بر کارکنان و مشتریان.
- ب- معرفی اقدام یا اقدامات مسئولیت اجتماعی شرکت (فعالیت‌ها یا پروژه‌های بهبود) حسب شاخص‌های ذیل:
 - تعداد نیروهای بومی بکارگرفته شده صاحب صلاحیت.
 - خدمات بیمه‌ای (عمر، حوادث و غیره).
 - خدمات بازنشستگی و حمایت از کارکنان معلول و ناتوان (برنامه‌های حمایتی و کمکی).
 - وضعیت و نحوه تعامل و گفتگوی دوسویه با کارکنان (در اموری مانند خدمات رفاهی، ایمنی شغلی و..).
 - تشریح سیستم مدیریت بهداشت و ایمنی شغلی کارکنان.
 - خطرات شغلی، ارزیابی ریسک و بررسی حوادث، ایمن سازی و کاهش حوادث.
 - سیستم ثبت و گزارش دهی آمار حوادث ناشی از کار شامل:
 - نرخ مرگ و میر ناشی از حوادث شغلی

$$\text{نرخ مرگ و میر ناشی از حوادث شغلی} = \frac{\text{موارد مرگ ناشی از حوادث شغلی}}{\text{کل ساعات کار}} \times ۱۰۰۰۰۰۰$$

- نرخ صدمات جدی ناشی از حوادث شغلی

$$\text{نرخ صدمات جدی ناشی از حوادث شغلی} = \frac{\text{موارد صدمات جدی ناشی از حوادث شغلی}}{\text{کل ساعات کار}} \times ۱۰۰۰۰۰۰$$

- شناسایی و معرفی مشاغل دارای ریسک بالای حوادث و بیماری‌های خاص شغلی
- خدمات بهداشت شغلی و حفظ سلامت کارکنان.

- آموزش کارکنان بر حسب رده‌های شغلی و جنسیت.
- وضعیت برابری فرصت‌های شغلی بر حسب شاخص‌هایی نظیر:
 - درصد کارکنانی که بر حسب موارد ذیل در رده حاکمیت (مدیریتی) شرکت/ سازمان حضور دارند:
 - جنسیت، گروه‌های اقلیت و...
 - درصد کارکنانی که بر حسب موارد ذیل در هر رده شغلی قرار دارند:
 - جنسیت، گروه‌های اقلیت و ...
 - وضعیت تسهیلات مالی ارائه شده به کارکنان (نظیر وام، مساعده و غیره).
 - میزان حقوق و مزایای کارکنان (بر حسب جنسیت) در رده‌های شغلی و بر حسب اهمیت مناطق عملیاتی.
 - اقدامات مربوط به جانشین پروری در رده‌های مختلف سازمانی.

➤ شاخص‌های مشتریان

- وضعیت ایمنی و بهداشت مربوط به کالا و خدمات در قبال مشتریان.
- موارد عدم انطباق کالاها و خدمات با مقررات و استانداردهای مربوطه (حسب نظر مراجع تخصصی ذیربط و شکایات های مشتریان).
- اطلاعات ضروری مربوط به کالاها و خدمات (نظیر: مواد تشکیل دهنده، اطلاعات ایمنی و روشهای دفع ایمن)
- وضعیت و نحوه تعامل و گفتگو دوسویه با مشتریان.
- پ- بیان دلایل تعریف و اجرای اقدامات (فعالیت‌ها یا پروژه‌های بهبود) فوق‌الذکر به تفکیک کارکنان و مشتریان.
- ت- نتایج حاصل از اجرای اقدامات (فعالیت‌ها یا پروژه‌های بهبود) فوق‌الذکر (نتایج ارزیابی مربوط به رضایت کارکنان و مشتریان، کاهش حوادث حین کار، میزان شکایات و...) به تفکیک کارکنان و مشتریان.

۳,۲,۲. شاخص‌های مسئولیت اجتماعی شرکت/ سازمان در قبال جوامع محلی

این بخش به شاخص‌های عملکردی در حوزه جوامع محلی مربوط بوده و اقدامات شرکت/ سازمان بر حسب این شاخص‌ها را در زمینه مسئولیت اجتماعی شرکت بیان می‌دارد. در این بخش لازم است موارد زیر بیان گردد:

➤ شاخص‌ها

- الف- معرفی تاثیرات (مثبت و منفی) فعالیت شرکت بر جوامع محلی.
- ب- معرفی اقدام یا اقدامات مسئولیت اجتماعی شرکت (فعالیت‌ها یا پروژه‌های بهبود) حسب شاخص‌های ذیل:
 - کمک به اشتغالزایی و کاهش بیکاری بویژه در راستای عمل به بخشنامه «بکارگیری نیروی های بومی در اجرای طرح های صنعت نفت توسط پیمانکاران طرف قرارداد» ابلاغی وزیر نفت.

- کمک به توسعه زیرساخت‌های بهداشتی و درمانی (نظیر جمع آوری و تصفیه فاضلاب های شهری)، آموزشی، تفریحی و ورزشی با مشارکت سازمان های ذیربط مشروط به همکاری آنها در کلیه مراحل پروژه های مربوطه.
- وضعیت توانایی حاکمیت نهادهای محلی و ملی فعال در جوامع محلی.
- وضعیت بهره برداری از منابع طبیعی مشترک با جوامع محلی (مانند بهره برداری مشترک از منابع آب سطحی و زیرزمینی جهت امور صنعتی و کشاورزی).
- وضعیت و نحوه تعامل و گفتگوی دوسویه با جوامع محلی.
- موارد برنامه های کمک به توسعه جوامع محلی با رویکرد پرهیز از صرف هزینه های کلان و اجتناب از خدمات رسانی مستقیم در محورهای زیر:

- آموزش و توانمندسازی ساکنان جوامع محلی به منظور ارتقاء مهارت های کار و زندگی (بخصوص آموزش پیمانکاران محلی نسبت به قوانین و مقررات صنعت نفت و چگونگی اقدام برای به عهده گرفتن اجرای پروژه ها در مناقصات، آموزشهای فنی و حرفه ای برای جوانان جویای کار از طریق مراکز آموزش فنی حرفه ای محلی، آموزش زنان برای مهارت اندوزی نسبت به افزایش کیفیت تولیدات محلی و کمک به تامین بازار همچنین کسب مهارت های اجتماعی).
- حمایت از استعدادها و نخبگان رشته‌های تحصیلی مرتبط با صنعت نفت و برگزاری کلاسهای تقویتی کنکور.
- توانمندسازی و برون سپاری برخی فعالیت‌های مورد نیاز شرکت به پیمانکاران بومی صاحب صلاحیت (نظیر عملیات جوشکاری، تعمیرات خودرو و برخی ماشین آلات، امور تاسیسات ساختمانی، ایجاد فضای سبز و...).
- موارد تامین کالاها یا خدمات مورد نیاز شرکت از جوامع محلی (نظیر: تهیه غذا، تولید لباس کار، ملزومات اداری و...) و تعیین درصد بودجه صرف شده برای تامین کالا و خدمات از جوامع محلی (نسبت به کل بودجه شرکت در این زمینه).
- بکارگیری نیروی بومی دارای صلاحیت حرفه ای در پروژه ها توسط پیمانکاران ذیربط
- اختصاص بخشی از امکانات در اختیار شرکت به ساکنان جوامع محلی (نظیر: فضاها، خدمات و تجهیزات در زمینه های آموزشی، بهداشتی و درمانی، ورزشی، تفریحی، مشاور، مربی، مدرس و امثال آن) و حضور آنها در برنامه های فرهنگی، مراسم و رویدادهای ورزشی، تفریحی و ... شرکت).
- مشارکت یا درگیر کردن جوامع محلی در تصمیمات و برنامه های اقدام مسئولیت اجتماعی شرکت و در فرآیند اجرا تا ارزیابی و اصلاح برنامه ها در قالب کمیته‌های مشورتی نظیر: کمیته مسائل جامعه محلی و گروه‌های آسیب پذیر، شوراها، کار، کمیته سلامت شغلی، کمیته ایمنی و امثال آن.

- مشارکت در فعالیت‌ها و برنامه‌های کاهش یا حذف آسیب‌های اجتماعی (نظیر: اعتیاد، فحشا، حاشیه نشینی، طلاق، قاچاق و سرقت).
 - حمایت از سازمان‌های مردمی (NGOs) در راستای اجرای برنامه‌های مسئولیت اجتماعی و پشتیبانی از فعالیت‌های شرکت، خاصه در اجرای برنامه‌های توانمند سازی نهادهای محلی و حذف یا کاهش آسیب‌های اجتماعی.
 - کمک به سازمان‌ها و دستگاه‌های محلی در جهت توانمند شدن آنها برای اجرا و تکمیل پروژه‌های عمرانی، آموزشی، بهداشتی درمانی و ورزشی نظیر تامین آب شرب، مرکز بهداشت، مدرسه، ورزشگاه از طریق تامین بخشی از اعتبارات پروژه‌های مذکور.
- اقدام‌های مربوط به غربالگری و انتخاب پیمانکاران براساس پیشینه عملکرد مطلوب و تاثیرگذاری مثبت روی جوامع محلی.
- پ- بیان دلایل تعریف و اجرای اقدامات (فعالیت‌ها یا پروژه‌های بهبود) فوق‌الذکر.
- ت- نتایج حاصل از اجرای اقدامات (فعالیت‌ها یا پروژه‌های بهبود) فوق‌الذکر (نتایج ارزیابی رضایت ساکنان و سازمان‌های محلی و متولی، میزان شکایات مردمی و...).

۳,۲,۳. شاخص‌های مسئولیت اجتماعی شرکت / سازمان در قبال محیط زیست (G300-309)

این بخش به شاخص‌های عملکردی مربوط به حوزه محیط زیست اختصاص داشته و اقدامات شرکت / سازمان بر حسب این شاخص‌ها را در زمینه مسئولیت اجتماعی شرکت بیان می‌دارد. در این بخش لازم است موارد زیر بیان گردد:

شاخص‌ها:

- الف- معرفی تاثیرات (مثبت و منفی) فعالیت شرکت بر محیط زیست.
- ب- معرفی اقدام یا اقدامات مسئولیت اجتماعی شرکت (فعالیت‌ها یا پروژه‌های بهبود) حسب شاخص‌های ذیل:
- وضعیت مواد مصرفی جهت تولید کالا و خدمات (G301)
- شناسایی و طبقه بندی مواد مصرفی تجدید پذیر و تجدید ناپذیر (پیوست چهار-جدول ۱)
 - درصد مواد اولیه بازیافت شده جهت استفاده در تولید محصول (پیوست چهار-جدول ۲)
 - اقدامات مربوط به استفاده از مواد تجدیدپذیر به جای مواد تجدید ناپذیر (نظیر استفاده از تکنولوژی‌های نوین مرتبط، اصلاح فرآیندها، ارتقاء مهارت‌های مرتبط و تدوین و اجرای مقررات و غیره).

○ انرژی

- تعیین میزان کل انرژی مصرفی در سازمان برحسب انرژی تجدید پذیر و تجدید ناپذیر (پیوست چهار-جداول ۳ و ۴).
- برنامه های بهینه سازی مصرف انرژی در ساختمان ها، حمل و نقل، فرآیند تولید، وسایل الکتریکی، تاسیسات و تجهیزات و غیره، از طریق استفاده از تکنولوژی های نوین، اصلاح فرآیندها و سایر روش ها مرتبط، در جهت کاهش شدت انرژی (پیوست چهار-جداول ۵ و ۶).
- اقدامات مرتبط با افزایش به کارگیری منابع پایدار و تجدیدپذیر نظیر انرژی خورشیدی و غیره

○ وضعیت منابع آب استحصالی، موارد مصرف و منابع پذیرنده پساب ها

- معرفی منابع آب مورد استفاده و میزان بهره برداری از آنها (کلیه مناطق و مناطق دارای استرس آبی) (پیوست چهار-جدول ۷).
- موارد مصرف (در واحدها یا تاسیسات مختلف مصرف کننده) همچنین برنامه های بهینه سازی مصرف آب در ساختمان ها، فرآیند تولید، تاسیسات و تجهیزات و غیره، از طریق استفاده از تکنولوژی های نوین، اصلاح فرآیندها و سایر روش ها مرتبط، در جهت کاهش مصرف (پیوست چهار-جدول ۸).
- تعیین میزان کل پساب رهاسازی شده و منابع پذیرنده آن (کلیه مناطق و مناطق دارای استرس آبی) (پیوست چهار-جدول ۹).
- میزان انطباق پساب رهاسازی شده با «استاندارد خروجی فاضلاب ها».
- موارد عدم انطباق با استاندارد ملی یا بین المللی خروجی پساب.
- بیان میزان کل آب مصرفی شرکت (از کلیه مناطق و مناطق دارای استرس آبی) (پیوست چهار-جدول ۱۰).
- بیان اقدامات در قبال سایر ذینفعان (نظیر مشارکت در طرح های جمع آوری و تصفیه فاضلاب های شهری).

○ تنوع زیستی

- بیان موقعیت جغرافیایی، نوع فعالیت ها (نظیر اکتشافی، ساختمانی یا بهره برداری) و تاثیرات مهم و اثر گذار شرکت بر:
 - گونه های حیات وحش بخصوص گونه های لیست قرمز اتحادیه بین المللی حفاظت از طبیعت (IUCN)^۱.
 - مناطق حفاظت شده و زیستگاه های حساس (مناطق چهار گانه سازمان حفاظت محیط زیست، تالاب های ملی و بین المللی کنوانسیون رامسر و غیره).

- مشارکت در حفظ و احیاء مناطق حفاظت شده یا گونه های در معرض تهدید در زیستگاه های همجوار نظیر پارک ملی دریایی نایند و تالاب هورالعظیم.
- مشارکت در افزایش سرانه فضای سبز مناطق شهری-روستایی همجوار خاصه مسیرهای منتهی به تاسیسات.
- انتشار آلاینده ها به جو
 - گازهای گلخانه ای
 - میزان انتشار مستقیم گازهای گلخانه ای (شامل $CO_2, CH_4, N_2O, HFCs, PFCs, SF_6, NF_3$) برحسب معادل CO_2 (پیوست چهار-جدول ۱۱).
 - شدت انتشار گازهای گلخانه ای (پیوست چهار-جدول ۱۲)
 - مقدار کاهش انتشار گازهای گلخانه ای نسبت به سال مبنا و روش های آن (پیوست چهار-جدول ۱۱).
 - مواد کاهنده لایه ازن
 - میزان تولید، مصرف و باقی مانده مواد کاهنده لایه ازن برحسب معادل $CFC-11$ (پیوست چهار-جدول ۱۱).
 - مقدار کاهش مصرف یا جایگزینی این مواد (پیوست چهار-جدول ۱۳).
 - انتشار ساکس (SO_x)، ناکس (NO_x) و سایر آلاینده های تاثیرگذار
 - میزان انتشار گازهای آلاینده (پیوست چهار-جدول ۱۴).
 - مقدار کاهش انتشار گازهای آلاینده نسبت به سال مبنا و روش های آن (پیوست چهار-جدول ۱۴).
- مدیریت پسماند
 - نوع، میزان تولید و روش های دفع پسماندهای خطرناک (پیوست چهار-جدول ۱۵).
 - نوع، میزان تولید و روش های دفع پسماندهای غیرخطرناک (پیوست چهار-جدول ۱۵).
 - پیشگیری و کاهش عوارض ناشی از نشتی مواد شیمیایی و هیدروکربوری بر اساس مقدار (حجم)، نوع مواد، اثرات و پیامدهای آنها.
 - مشارکت با جامعه محلی، سمن ها و دستگاه های مرتبط به منظور پاکسازی مناطق همجوار خاصه سواحل.
- انطباق با قوانین و مقررات محیط زیست
 - پرداخت عوارض آلاینده گی به نهادهای تعیین شده در قانون، و یا اقدام برای معافیت از پرداخت عوارض از طریق انجام اقدامات موثر در کاهش انواع آلودگی ها.
 - وضعیت رعایت الزامات محیط زیستی نظیر انجام ارزیابی اثرات محیط زیست خاصه در مورد مسیرهای خطوط انتقال و پالایشگاه ها و شرکت های پتروشیمی.

- وضعیت رعایت الزامات، قوانین و مقررات موجود ملی و بین المللی نظیر کنوانسیون های بین المللی محیط زیست در خشکی و دریا.
 - اقدامات مربوط به غربالگری و انتخاب پیمانکاران براساس پیشینه عملکرد مطلوب و تاثیرگذاری مثبت روی محیط زیست.
 - پ- بیان دلایل تعریف و اجرای اقدامات (فعالیت ها یا پروژه های بهبود) فوق الذکر.
 - ت- نتایج حاصل از اجرای اقدامات (فعالیت ها یا پروژه های بهبود) فوق الذکر (نتایج ارزیابی مربوط به رضایت مردم، کاهش آلاینده ها، میزان شکایات و...).
 - ✓ توجه:
- نمونه ای از موضوع های اساسی مسئولیت اجتماعی شرکت و اقدامات مرتبط با آن در حوزه های فوق الذکر (کارکنان و مشتریان، جوامع محلی و محیط زیست) در انتهای راهنما (پیوست های شماره یک تا چهار) آورده شده است.

۴. منابع

۴-۱- استانداردهای GRI، چهار استاندارد کلان ذیل را در بر می گیرد:

الف- استانداردهای عمومی (GRI 100)

ب- استانداردهای اقتصادی (GRI 200)

ج- استانداردهای محیط زیستی (GRI 300)

د- استانداردهای اجتماعی (GRI 400)

در این راهنما هر چهار استاندارد فوق الذکر مد نظر بوده و متناسب با موضوعات مسئولیت اجتماعی مورد نظر در صنعت نفت از بخش های زیر استفاده شده است:

- **GRI 100, Universal Standards:**

- GRI 101, Foundation, 2016
- GRI 102, General Disclosures, 2016
- GRI 103, Management Approach, 2016

- **GRI 200, Economic Standards:**

- GRI 203, INDIRECT ECONOMIC IMPACTS, 2016
- GRI 204: PROCUREMENT PRACTICES, 2016

- **GRI 300, Environmental Standards:**

- GRI 301, Materials, 2016
- GRI 302, Energy, 2016
- GRI 303, Water and Effluents, 2018
- GRI 304, Biodiversity, 2016
- GRI 305, Emissions, 2016
- GRI 306, Effluents and Waste, 2016
- GRI 307, Environmental Compliance, 2016

- **GRI 400, Social Standards:**
- GRI 401, Employment, 2016
- GRI 402, Labor/Management Relations, 2016
- GRI 403, Occupational Health and Safety, 2018
- GRI 404, Training and Education, 2016
- GRI 405, Diversity and Equal Opportunity, 2016
- GRI 406, Non-discrimination, 2016
- GRI 411, Rights of Indigenous Peoples, 2016
- GRI 413, Local Communities, 2016
- GRI 414, Supplier Social Assessment, 2016
- GRI 416, Customer Health and Safety, 2016
- GRI 417, Marketing and Labeling, 2016
- GRI 418, Customer Privacy, 2016
- GRI 419, Socioeconomic Compliance, 2016

۲-۴- گزارشات شرکت های مختلف نفتی ارائه شده در سومین همایش مسئولیت اجتماعی صنعت نفت.

۳-۴- مصوبات شورای معاونین وزارت نفت.

۴-۴- تجربیات مدیران و کارشناسان شرکت های فعال در صنعت نفت.

۵-۴- تجربیات صاحب نظران دانشگاهی

۶-۴- مشاهدات میدانی و نشست های منطقه ای (در مناطق ویژه اقتصادی-انرژی پارس، نفت خیز جنوب، بندر ماهشهر، سرخس و غیره)

۷-۴- مطالعات اجتماعی انجام شده در مناطق عملیاتی (نظیر ارزیابی زیرساخت های شهرستان عسلویه، مطالعات جامع غرب کارون، مدیریت مشارکتی-حفاظتی پارک ملی نایبند و غیره)

۵. پیوست ها

پیوست ۱- نمونه‌ای از موضوع اساسی مسئولیت اجتماعی شرکت و اقدامات مرتبط با آن در حوزه کارکنان و مشتریان

نام شرکت	حوزه جغرافیایی فعالیت	زمینه فعالیت
شرکت پتروشیمی رازی	استان خوزستان- بندر امام خمینی(ره)	تولید محصولات آمونیاک ، اسید سولفوریک ، اسید فسفریک ، کود اوره ، کود دی آمونیوم فسفات و گوگرد

موضوع اساسی	اهم فعالیت ها/اقدامات
شرایط کاری و رفاه کارکنان	<ul style="list-style-type: none"> • استفاده از بانوان در رده های مربوط به حاکمیت سازمان • استفاده از افراد جوان در رده های میانی شرکت • افزایش دوره های آموزشی مهارتهای مدیریتی و رفتاری برای مدیران من جمله آموزش دوازده نفر از مدیران ارشد در دوره مهارتهای مدیریتی دانشگاه کالگری کانادا • اختصاص اوقات آموزشی کلاسهای زبان انگلیسی ، موسیقی ، هنری و دینی برای کارکنان و خانواده ایشان • استفاده از رستوران های تحت قرارداد با شرکت، استفاده از سینمای شرکت • ایجاد کمیته های مختلف علمی ، انجمنهای خبرگی دانشی، تشکل های عمومی ، اعطای پاداش بیشتر به طرحهای گروهی. • تقویت آشنایی و صمیمت کارکنان با یکدیگر و خانواده ها از طریق ایجاد گروههای مختلف کوهنوردی، سفرهای اطراف شهر ، برگزاری مراسمات و ... • اختصاص اوقات آموزشی کلاسهای زبان انگلیسی ، موسیقی ، هنری و دینی برای کارکنان و خانواده ایشان • استفاده از رستوران های تحت قرارداد با شرکت ،استفاده از سینمای شرکت • ایجاد کمیته های مختلف علمی، انجمنهای خبرگی دانشی، تشکل های عمومی ، اعطای پاداش به طرحهای گروهی. • تاسیس مجموعه بزرگ فرهنگی ورزشی فجر در ناحیه ی صنعتی بندر ماهشهر • اجاره سه استخر موجود در شهرستان ماهشهر و بندرامام در هفته مجموعا ۲۰ تایم مختلف برای بانوان و آقایان همکار.

منبع: گزارش پایداری شرکت پتروشیمی رازی، ۱۳۹۶

پیوست ۲- نمونه‌ای از موضوع اساسی مسئولیت اجتماعی شرکت و اقدامات مرتبط با آن در حوزه جوامع محلی

نام شرکت	حوزه جغرافیایی فعالیت	زمینه فعالیت
شرکت پالایش نفت آبادان	استان خوزستان- شهرستان آبادان	تولید محصولات و فرآورده های مختلف نفتی

موضوع اساسی	اهم فعالیت ها/اقدامات
کمک به توسعه جوامع محلی	<ul style="list-style-type: none"> • کمک به ایجاد اشتغال از طریق بکارگیری نیروهای بومی و برون سپاری برخی خدمات مورد نیاز شرکت و حمایت از تامین کنندگان بومی • کمک به احداث، مرمت و نوسازی جداول و آسفالت معابر و خیابان های شهر • کمک به ساخت مراکز آموزشی (مدرسه) و شیرخوارگاه • ایجاد زمین های چمن مصنوعی در شهر • احداث ICU و CCU و بخش مراقبت ویژه نوزادان در بیمارستان امام خمینی(ره) • واگذاری مدارس واقع در محدوده و نواحی شرکت نفت به آموزش و پرورش • دراختیار گذاشتن امکانات سمعی و بصری • فراهم نمودن امکان استفاده از فضاهای مسقف و روباز ورزشی پالایشگاه برای شهروندان • فراهم نمودن امکان استفاده شهروندان از خدمات فرهنگی پالایشگاه نظیر سینما

منبع: گزارش پایداری شرکت پالایش نفت آبادان، ۱۳۹۶

پیوست ۳- نمونه‌ای از موضوع اساسی مسئولیت اجتماعی شرکت و اقدامات مرتبط با آن در حوزه محیط زیست

(نمونه ۱)

نام شرکت	حوزه جغرافیایی فعالیت	زمینه فعالیت
شرکت پالایش گاز شهید هاشمی نژاد	استان خراسان رضوی - شهرستان سرخس	پالایش و تصفیه گاز طبیعی و تامین گاز مورد نیاز ۶ استان کشور به همراه تولید محصولات جانبی (گوگرد، کود گوگرد، میعانات گازی و گاز)

اقدامات مسئولیت اجتماعی شرکت پالایش گاز شهید هاشمی نژاد در قبال محیط زیست (موضوع آب و پساب)

موضوع اساسی	اهم فعالیت ها/اقدامات
مدیریت آب و پساب	<p>تشکیل کمیته ویژه مدیریت آب (شامل پنج کارگروه) به منظور دستیابی به Zero Discharge از طریق:</p> <ul style="list-style-type: none"> • شناسایی منابع تامین کننده آب مورد نیاز پالایشگاه • شناسایی بخش های مصرف کننده آب در پالایشگاه • ارائه راهکار برای مصرف بهینه و کاهش اتلاف آب مصرفی • شناسایی منابع تولید کننده پساب در پالایشگاه • اجرای پروژه هایی جهت حذف، کاهش یا بازچرخانی آب و پساب تولیدی نظیر: <ul style="list-style-type: none"> - افزایش حجم تبخیر استخرهای تبخیر - بهینه سازی واحد احیای آب ترش (بازنگری استریپر و صرفه جویی بخار) - برگزاری کلاس آموزشی مدیریت آب و پساب در آبیاری جهت پرسنل فضای سبز - اجرای آبیاری مکانیزه در ۱۵ هکتار از فضای سبز - جداسازی آب های تحت الارضی از پساب صنعتی - اختصاص آب خروجی از پالایشگاه منطبق با استاندارد ملی مربوطه به جوامع محلی پیرامون جهت مصارف کشاورزی - ممانعت از تخلیه تولید واحد تصفیه فاضلاب در فصول سرد سال (استفاده مجدد در فرایند) - اجرای طرح صفر کردن پساب خروجی با تصفیه پیشرفته

منبع: گزارش پایداری شرکت پالایش گاز شهید هاشمی نژاد (سرخس)، ۱۳۹۶

(نمونه ۲)

نام شرکت	حوزه جغرافیایی فعالیت	زمینه فعالیت
شرکت پالایش نفت تبریز	تبریز	تصفیه نفت خام و تامین بخشی از نیاز سوخت مایع شمال غرب کشور

اقدامات مسئولیت اجتماعی شرکت پالایش نفت تبریز (موضوع آلاینده‌های هوا)

نوع فعالیت/اقدامات	اهم فعالیت ها/اقدامات
مدیریت آلاینده های هوا	<ul style="list-style-type: none"> • بهره برداری از واحد جداسازی بنزن از بنزین تولیدی به عنوان اولین شرکت پالایشگاهی کشور که علاوه بر تامین بنزن مصرفی پتروشیمی تبریز، موجبات تولید سوخت پاک شده است. • بهره برداری از واحد بازیافت و تصفیه گاز های ارسالی به مشعل پالایشگاه در راستای پروژه CDM. • بهره برداری از واحد گرانول سازی گوگرد تولیدی به منظور کاهش انتشار ریزگردهای گوگرد و کنترل آثار مخرب در آلودگی خاک و هوا. • بهره برداری از واحد بازیافت و تصفیه گازهای ارسالی به مشعل پالایشگاه (FRG) که اجرای این پروژه موجب کاهش ضایعات، حذف آلاینده‌های ناشی از سوخت هیدروکربون ها و کاهش انتشار گازهای گلخانه ای به میزان ۳۵۰۰۰ تن در سال شده است.

منبع: گزارش پایداری شرکت پالایش نفت تبریز، ۱۳۹۶

پیوست ۴- نمونه جداول شاخص‌های عملکردی پیشنهادی در حوزه محیط زیست

۱- مواد مصرفی جهت تولید کالا و خدمات

درصد تغییرات نسبت به سال پایه (سال اول گزارشدهی)	مقدار مصرفی بر حسب حجم / وزن	مواد تجدید پذیر
 -۱
 -۲
 -۳
درصد تغییرات نسبت به سال پایه (سال اول گزارشدهی)	مقدار مصرفی بر حسب حجم / وزن	مواد تجدید ناپذیر
 -۱
 -۲
 -۳

۲- درصد مواد اولیه بازیافت شده جهت استفاده در تولید محصول

$$\text{درصد مواد اولیه بازیافتی برای تولید محصول} = \frac{\text{مواد اولیه بازیافتی}}{\text{کل مواد اولیه استفاده شده}} \times 100$$

۳- میزان مصرف انرژی در سازمان برحسب ژول، وات/ساعت و...

مقدار مصرف در سال (پایه سال اول گزارشدهی)	میزان مصرف در سال مورد نظر (برحسب ژول یا وات-ساعت)	نوع سوخت	تاسیسات/تجهیزات مصرف کننده	منابع
				منابع تجدید پذیر(نظیر انرژی خورشیدی) (برحسب ژول)
				منابع تجدید ناپذیر(نظیر سوخت های فسیلی) (برحسب ژول)
				الکتریسیته (برحسب وات / ساعت)

۴- کل مصرف انرژی در سازمان

مقدار الکتریسیته مصرفی + مقدار انرژی تجدیدپذیر مصرفی + مقدار انرژی تجدیدناپذیر مصرفی = کل مصرف انرژی در سازمان
میزان انرژی فروخته شده (نظیر انرژی الکتریسیته فروخته شده به شبکه) - سایر منابع انرژی مصرفی (الکتریسیته تولید شده در داخل سازمان) +

۵- شدت انرژی سازمان

$$\text{شدت انرژی} = \frac{\text{مقدار انرژی مصرف شده (برحسب ژول)}}{\text{کل محصول تولید شده (برحسب تن یا لیتر)}}$$

۶- میزان کاهش مصرف انرژی در سازمان برحسب ژول، وات/ساعت و...

منابع	تاسیسات/تجهیزات مصرف کننده	نوع سوخت	میزان کاهش در سال مورد نظر	روش های کاهش
منابع تجدید پذیر(نظیر انرژی خورشیدی) (برحسب ژول)				
منابع تجدید ناپذیر(نظیر سوخت های فسیلی) (برحسب ژول)				
الکتریسته(برحسب وات/ ساعت)				
کل انرژی مصرف شده در سازمان (برحسب ژول یا وات- ساعت)				

۷- حجم کل آب برداشتی از منابع مختلف

منابع	میزان برداشت از همه مناطق (m ³)	میزان برداشت از مناطق با استرس آبی* (m ³)
آبهای سطحی (تالابها، رودخانهها و دریاچهها)		
آبهای زیرزمینی		
آبهای آزاد(دریاها و اقیانوس ها)		
آب های بازیابی شده در داخل شرکت(مانند پساب های تصفیه شده، آب باران جمع آوری شده یا آب های استحصالی از نفت خام)		
سایر(مانند آب طرف ثالث به معنی آب دریافتی از سایر شرکت ها یا کاربری های خارج شرکت)		
جمع کل آب برداشتی		

* مناطق فاقد توانایی تامین آب جهت رفع نیاز انسان و اکوسیستم

۸- واحدهای مصرف کننده آب و روش های کاهش مصرف

نام واحد	مقدار مصرف (m ³)	روش های کاهش مصرف آب (صرفه جویی)	درصد کاهش مصرف نسبت به سال پایه (سال اول گزارشدهی)
۱- ...			
۲- ...			
۳- ...			

۹- پساب خروجی بر حسب منابع پذیرنده

پساب خروجی بر حسب منابع پذیرنده		
منابع	حجم کل پساب رهاشده (متر مکعب)	حجم پساب خروجی منطبق با استانداردهای ملی (متر مکعب)
آبهای سطحی (تالابها، رودخانهها و دریاچهها)		
آبهای زیرزمینی		
آبهای آزاد(دریاها و اقیانوس ها)		
سایر(مانند آب ارسالی به سایر شرکت ها یا کاربری های خارج شرکت)		
جمع کل پساب خروجی		

۱۰- مقدار کل آب مصرفی

مقدار پساب رها شده به منابع پذیرنده - مقدار آب برداشت شده از منابع = حجم کل آب مصرفی

۱۱- گازهای گلخانه‌ای (شامل $N_2O, CO_2, CH_4, HFC's, PFC's, SF_6, NF_3$)

تغییرات نسبت به سال پایه (سال اول گزارشدهی)	راه‌های کاهش انتشار			مقدار انتشار بر حسب تن (معادلسازی شده با CO_2)	واحدهای انتشار دهنده	گازها
	تغییر نوع سوخت و غیره	استفاده از فیلترها	بازطراحی فرآیند			
						... ۱-
						... ۲-
						... ۳-

۱۲- شدت انتشار گازهای گلخانه‌ای

شدت انتشار = $\frac{\text{مقدار انتشار صورت گرفته (بر حسب تن } CO_2\text{)}}{\text{کل محصول تولید شده (بر حسب تن یا لیتر)}}$

۱۳- مواد کاهنده لایه ازن

مقدار مواد استفاده شده بعنوان ماده خام در دیگر صنایع - مقدار مواد تجزیه شده در فرآیند - کل مواد تولید شده = مقدار تولید مواد کاهنده لایه ازن
بر حسب تن (معادلسازی شده با CFC_{11})

۱۴- انتشار ساکس (SO_x)، ناکس (NO_x) و سایر آلاینده های تاثیر گذار

تغییرات نسبت به سال پایه (سال اول گزارشدهی)	راه های کاهش انتشار			مقدار انتشار بر حسب تن	واحد های انتشار دهنده	گاز
	تغییر نوع سوخت و غیره	استفاده از فیلترها	بازطراحی فرآیند			
						ساکس (SO _x)
						ناکس (NO _x)
						مواد آلی پایدار (POP)
						ترکیبات آلی فرار (VOC)
						ذرات معلق (PM)

۱۵- مدیریت پسماند

روش دفع					مقدار تولید شده (تن)	انواع پسماند
سایر روشها	زباله سوز	کمپوست	دفن در لندفیل	بازیافت		
						پسماندهای خطرناک (ویژه)*: ... -۱ ... -۲ ... -۳
						پسماندهای غیر خطرناک: ... -۱ ... -۲ ... -۳

* پسماندهای خطرناک یا ویژه: پسماندهایی که حداقل یکی از خواص خطرناک را از قبیل: سمیت، رادیواکتیویته (پرتوزایی)، قابلیت انفجار، اشتعال، خوردگی و مشابه آن‌ها برخوردار بوده و به مراقبت ویژه نیاز داشته باشد.

تذکر:

- ۱- ضروری است اقلام زیر جهت ارزیابی گزارشات تا پایان بهمن ماه ۱۳۹۷ به دبیرخانه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت ارسال گردد تا پس از بررسی، شرکت های برتر معرفی شوند:
 - گزارش پایداری مکتوب و مجلد (یک جلد).
 - فایل گزارش مسئولیت اجتماعی شرکت / سازمان (در فرمت Word) و در قالب لوح فشرده جداگانه.
 - فایل مستندات مربوط به فعالیت‌های مسئولیت اجتماعی گزارش شده (به صورت مدارک اسکن شده نظیر: دستورالعمل، آیین‌نامه، صورتجلسه، خبر و ... یا فایل فیلم و عکس در حوزه‌های کارکنان- مشتریان، جوامع محلی و محیط زیست) و در قالب لوح فشرده جداگانه.
- ۲- تاکید می نماید گزارشات پایداری شرکت ها بر اساس «اصول / معیارهای گزارش دهی» (صفحه دو) همین راهنما توسط تیم داوری مورد ارزیابی و داوری قرار خواهد بود.

آدرس دبیرخانه:

تهران - خیابان حافظ (شمال به جنوب) - نرسیده به خیابان طالقانی - خیابان رودسر - پلاک ۱۵ - طبقه دوم

تماس: ۸۸۹۴۲۱۹۶ - (۰۲۱) فکس: ۸۸۸۰۱۵۲۳ - (۰۲۱)

دبیرخانه مسئولیت اجتماعی صنعت نفت